



Complexnummer: 519908

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Complex Lambertusweg

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

519909, 519910, 525738

Woonplaats

Gemonde

Gemeente

Sint-Michielsgestel

Provincie

Noord-Brabant

Hoofdadres van hoofdobject

St.Lambertusweg 122, 5291 AD Gemonde

Complexomschrijving

Inleiding

In de kern van het gaaf bewaard gebleven kerkdorp Gemonde werd omstreeks 1912 het plan opgevat de bestaande pastorie en kerk te vervangen door nieuwe gebouwen. Het initiatief hiervoor werd genomen door pastoor G.J. van Doremalen. De opdracht wordt gegund aan de architect Wolter te Riele (1867-1937). De PASTORIE (onderdeel I) met aan de achterzijde gelegen BIJSCHUUR (onderdeel II) wordt in 1913 gebouwd. Door onbekende oorzaak laat de bouw van de aan de oostzijde van de pastorie gelegen KERK (onderdeel III) tot 1923-1924 op zich wachten. Aan de voorzijde heeft de pastorie een siertuin met oude beplanting en aan de achterzijde een groot gazon dat met de kerk gedeeld wordt. Beide tuingedeelten vallen buiten de van rijkswegen geldende bescherming.

Omschrijving

De pastorie met bijschuur en de kerk zijn op korte afstand van elkaar gelegen aan de noordzijde van de Sint-Lambertusweg en het Twijnmeer. Kerk en pastorie worden met elkaar verbonden door een hoge tuinmuur met ezelsrug. Hoewel de bebouwing functioneel en typologisch een duidelijke samenhang vertoont heeft de architect gekozen voor een verschil in de gebruikte vormentaal. Voor de pastorie en de bijschuur waren dit de vormen van de Overgangsarchitectuur. Voor de kerk is gekozen voor de meer traditionele neogotiek. Hierbij dient wel in aanmerking genomen te worden dat het ontwerp van de kerk al uit de periode 1912-1914 dateert.

Waardering



Het complex is van algemeen belang. Het complex heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de geestelijke ontwikkeling van het kleinschalige katholieke kerkdorp in het algemeen en van de daarbij toegepaste gebouwentypes in het bijzonder. Het complex heeft architectuurhistorische waarden vanwege de toegepaste stijlelementen en vanwege de plaats die de gebouwen innemen binnen het oeuvre van de architect Wolter te Riele. Het complex heeft ensemblewaarden vanwege de functionele en historisch ruimtelijke samenhang die de verschillende onderdelen bezitten. Het complex is van belang vanwege het zeldzame karakter van dergelijke gaaf bewaard gebleven ensembles.



Monumentnummer*: 519909

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 april 2002
Kadaster deel/nr: 16217/45

Complexnummer

519908

Complexnaam

Complex Lambertusweg

Woonplaats*

Gemonde

Gemeente*

Sint-Michielsgestel

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

St.Lambertusweg

Nr*

122

Toev.*

Postcode*

5291 AD

Woonplaats*

Gemonde

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Sint Michielsgestel

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3796

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

PASTORIE, in opdracht van het parochiebestuur in 1913 naar ontwerp van de architect Wolter te Riele opgetrokken in vormen van de Overgangsarchitectuur. De pastorie is gelegen in de kern van Gemonde, een gaaf bewaard kerkdorp, in de nabijheid van de aan de oostzijde gelegen en eveneens door Te Riele ontworpen Lambertuskerk (onderdeel III), en heeft aan de voor- en achterzijde een buiten de van rijkswege geldende bescherming vallende tuin. De oude pastorie bevond zich op een terrein ten oosten van de huidige kerk.

Omschrijving

Vrijstaande, gedeeltelijk onderkelderde, pastorie van twee bouwlagen op rechthoekige grondslag met gevels in schoon metselwerk van in kruisverband gemetselde machinale baksteen onder een met romaanse pannen gedekt schilddak met twee gemetselde schoorstenen. De pastorie staat door middel van een éénlaags tussengedeelte met gevels in schoon metselwerk onder een met pannen gedekt zadeldak in verbinding met een aangebouwde garage uit de bouwtijd.

De voorgevel is symmetrisch van opbouw en telt drie traveeën. Het metselwerk in kruisverband is geknipt en gesneden gevoegd. De ingang is centraal geplaatst en heeft een ingang met licht getoogde houten paneeluur waarboven zich een getote latei van rode Bremer zandsteen bevindt. In de latei bevinden zich in ronde inscripties het jaartal Ao 1913 en het inschrift SL. Het driedelige rondbogige bovenlicht is geornamenteerd met glas-in-lood. De deur is voorzien van een smeedijzeren raamrooster. Boven de ingang, ter hoogte van de bovenzijde van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



vensters, bevindt zich een decoratieve lijst waarbij om de andere steen de kop terugliggend is geplaatst. Boven deze lijst is een gevelsteen uit 1649 ingemetseld. Met als opschrift *OP ROYE VELDT O GODT/LAET COMEN UWEN SEGEN / EN OP SYN BUREN OOCK/ ALS EENEN GOEDEN REGEN/ ANNO 1649*. De herkomst van deze steen is onbekend. Zowel onder de vensters van de begane grond als van de verdieping loopt een omlopende gemetselde lijst met muizentand. Op de begane grond wordt de ingang geflankeerd door gekoppelde vensters die elk met een segmentboog overtoogd zijn en een bovenlicht van glas-in-lood hebben. Op de verdieping zijn deze vensters recht gesloten en bevindt er zich ook een centraal geplaatst rechthoekig venster. De muurvlakken die dit venster flankeren zijn geornamenteerd met ruitvormig siermetselwerk. Aan de bovenzijde van de vensters bevindt zich weer een soortgelijk fries met uitsparingen als op de begane grond. Via een tussengang, de ruimte van de oorspronkelijke keuken, staat de pastorie in verbinding met de garage die in 1986 is omgebouwd tot parochieel centrum. De garage heeft een met pannen gedekt schilddak. In de voorgevel hiervan zijn enige wijzigingen aangebracht; onder meer een door een deur vervangen venster en de gedeeltelijk dichtgezette inrijpoort.

De achtergevel en de oostelijke gevel van de hoofdmassa zijn in detaillering gelijk aan de voorgevel maar wat soberder in uitwerking. In de achtergevel bevindt zich verder nog een sterk verweerde (zandstenen) gevelsteen met een familiewapen. De herkomst hiervan is onbekend.

De oostelijke gevel heeft een zitterras en wordt met de kerk verbonden door een hoge gemetselde tuinmuur met ezelsrug. De muur is op regelmatige afstanden voorzien van penanten. Het zitterras is toegankelijk door middel van een door vensters geflankeerde openslaande dubbele deur. Oorspronkelijk bevond de ingang zich precies in het midden van de gevel. Deze is later dichtgezet ten behoeve van een interne verbouwing waarbij de gang werd doorbroken en de oostelijke kamers op de begane grond werden doorgetrokken.

Intern is het pand slechts sober geornamenteerd. De kamers op de begane grond zijn voorzien van verlaagde plafonds waarboven zich de originele plafonds nog bevinden. De deuren en kozijnen zijn nog authentiek. De oorspronkelijke T-vormige gang is aan de oostzijde bij de woonkamers getrokken. De noordzijde van de pastorie is voorzien van een dubbele kelder met op ijzeren balken rustende troggewelfjes.

De houten trap is de originele en wordt verlicht door glas-in-lood met voorstellingen van hemellichamen. De indeling op de verdieping is grotendeels de oorspronkelijke. Hier bevinden zich voornamelijk slaapvertrekken. Een lange gang verdeelt de verdieping in tweeën.

Waardering

De pastorie is van algemeen belang. De pastorie heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en de typologische ontwikkeling van de pastorie in het algemeen. De pastorie heeft architectuurhistorische waarden vanwege de toegepaste stijlelementen en vanwege de plaats die het gebouw inneemt binnen het oeuvre van de architect Wolter te Riele.

De pastorie heeft ensemblewaarden vanwege de functionele en historisch ruimtelijke samenhang met de nabijgelegen Lambertuskerk. De pastorie is gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)



Monumentnummer*: 519910

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 april 2002
Kadaster deel/nr: 16217/45

Monumentnaam**

Complex Lambertusweg

Complexnummer

519908

Complexnaam

Complex Lambertusweg

Woonplaats*

Gemonde

Gemeente*

Sint-Michielsgestel

Provincie*

Noord-Brabant

Straat*

St.Lambertusweg

Nr*

122

Toev.*

Postcode*

5291 AD

Woonplaats*

Gemonde

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Sint Michielsgestel

Sectie*

D

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

3796

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Rooms-Katholieke KERK van Sint Lambertus, in 1923 en 1924 gebouwd naar ontwerp van de architect Wolter te Riele in neogotische vormen. Te Riele had in 1913 ook al de nabijgelegen pastorie aan de Sint-Lambertusweg gebouwd. De eerste tekeningen voor de kerk dateren al uit de periode 1912-1914. Het is niet geheel duidelijk waarom de bouw van de kerk uiteindelijk nog 10 jaar op zich heeft laten wachten maar het is aannemelijk dat de onzekere politieke en financiële situatie na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog hierbij een rol heeft gespeeld. Met de uitvoering werd begonnen op 17 september 1923. De kerk werd aanbesteed voor f.62.500,-. De parochianen deden zelf het grondwerk van 21 oktober tot 10 november. De eerste steen werd gelegd op 21 januari 1924 en op 13 december van dat jaar werd de kerk in gebruik genomen. De kerkwijding volgde pas op 20 juni 1927 door Mgr. A.F. Diepen, bisschop van 's-Hertogenbosch.

De kleine driebeukige dorpskerk met centrale ingangstoren is gelegen aan de zuidzijde van het Twijnmeer en behoorde tot 1997 tot het grondgebied van de gemeente Boxtel.

Omschrijving

Georiënteerde, driebeukige transeptloze basilicale kerk met gevels van in kruisverband gemetselde machinale

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



baksteen onder een van Maasgedekte leien voorzien zadeldak; de zijbeuken hebben lessenaarsdaken. Het schip telt drie traveeën. De koorsluiting is 5/8e en heeft een iets lager dak dan het middenschip. De centraal in de westgevel gelegen toren bestaat uit vier, zich verjongende geledingen en wordt bekroond door een met leien gedekte tentspits. De kerk is sober geornamenteerd met spitsboogvensters en nissen en keperbogen. De vormgeving kan dan ook wellicht beter als gotiserend dan als neogotisch omschreven worden. In de onderste geleding van de toren is de spitsbogige ingang geplaatst. De dubbele opgeklampte houten kerkdeur met smeedijzeren beslag is hierin iets terugliggend geplaatst.

De boven de ingang gesitueerde cordonlijst dient tevens als afzaat voor het grote, driedelige roosvenster met bakstenen montants en gekleurd glas-in-lood. De derde geleding omvat aan elke zijde de galmgaten met boven elkaar geplaatste galmborden. De vierde geleding heeft aan alle zijden drie even hoge spitsboognissen, waarvan de buitenste twee van een smal rechthoekig venstertje voorzien zijn. De lage zijbeuken zijn gedekt met een lessenaarsdak en hebben boven de waterlijst per travee twee spitsboogvensters met glas-in-loodramen. De zijbeuken worden gesteund door tussen de vensters geplaatste steunberen. Elk van de zijbeuken heeft aan het oostelijke eind een kleine driezijdige apsidiool. De lichtbeuk van de kerk bestaat per travee uit twee gekoppelde keperboogvensters met glas-in-lood-ramen. Onder de dakgoot loopt een fries met een gemetselde tandlijst. Het koor is iets lager dan het middenschip en heeft een 5/8e sluiting met hoge lancetvensters tussen de steunberen.

Tegen de zuidoostelijke zijbeuk bevindt zich de sacristie; een gebouw op rechthoekige grondslag van één bouwlaag met gevels in schoon metselwerk onder een schilddak met leien in Maasdekking. Centraal op de nok bevindt zich een hoge gemetselde schoorsteen. De sacristie heeft recht gesloten vensters met schuiframen in spitsboognissen. De vensters zijn voorzien van diefijzers.

In het interieur heeft de architect getracht een zo goed mogelijk zicht op het priesterkoor te bereiken door de spitsbogige scheibogen breed en hoog te maken en de massa van de pijlers zo gering mogelijk te houden. De lengte van de drie traveeën in het middenschip bedraagt 22.05 m. De totale breedte van schip en zijbeuken 18.75 m. Elk van de vierkante traveeën heeft een stenen stergewelf waarvan de ribben met polychroom metselwerk zijn verlevendigd. Iedere travee omvat twee zijbeukvakken, elk overwelfd met een afzonderlijk graatgewelf. De opstand van het schip is tweedelig: arcade en lichtbeuk. Op de gewelven zijn tussen 1925 en 1950 polychrome figuratieve schilderingen aangebracht. De maker hiervan is onbekend. Onder de lichtbeuk is een trapvormige lijst aangebracht die doorloopt tot de onderkant van de gekoppelde lichtbeukvensters. In het iets verhoogde koor wordt veel van de lichttoetreding weggenomen door het orgel dat zich oorspronkelijk op de orgeltribune in de toren bevond. De maker van het orgel is waarschijnlijk J.J. Vollebregt (1793-1872). Het uit 1848 daterende orgel met twee klavieren en pedaal is afkomstig uit de afgebroken Waterstaatskerk en in 1927 in deze kerk geplaatst, in 1951 voorzien van electro-pneumatische tractuur, in 1961 verplaatst naar het priesterkoor en bij die gelegenheid uitgebreid met één register. Het instrument bevat een belangwekkend pijpwerk bestand van orgelmaker Vollebregt. De orgelkast is rijk versierd in neobarokstijl. Het koor wordt verder geornamenteerd door in witte steen vervaardigde heiligenbeelden op voetstukken onder een gotiserend baldakijn; deze zijn omstreeks 1927 vervaardigd door het atelier van M. van Bokhoven-Jonkers uit 's-Hertogenbosch. Overige inventarisstukken zijn onder meer: de met Nieuw-Testamentische motieven geornamenteerde glas-in-loodramen in het priesterkoor uit 1926-1927. De kruiswegstaties van witte steen in de zijmuren, vervaardigd door H. Jonkers in 1937. De preekstoel afkomstig uit de Waterstaatskerk uit 1845-1850, vervaardigd door de gebr. Goossens te 's-Hertogenbosch. In de toren bevindt zich een klokkenstoel met klok van anonieme gieter, 1339, diam. 80,7 cm; is buiten gebruik gesteld.



Waardering

De kerk is van algemeen belang. De kerk heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de geestelijke ontwikkeling van het kleinschalige katholieke dorpsleven in het algemeen en van de typologische ontwikkeling van de dorpskerk. De kerk heeft architectuurhistorische waarden vanwege de toegepaste stijlelementen en vanwege de plaats die de gebouwen innemen binnen het oeuvre van de architect Wolter te Riele. De kerk heeft tevens architectuurhistorische waarden vanwege de eigen interpretatie die de architect aan de neogotische vormtaal heeft gegeven en vanwege de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur.

De kerk heeft ensemblewaarden vanwege de functionele en historisch ruimtelijke samenhang met de overige complexonderdelen. Het complex is van belang vanwege het zeldzame karakter van dergelijke gaaf bewaard gebleven ensembles.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk



Monumentnummer*: 525738

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 april 2002
Kadaster deel/nr: 16217/45

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>					
519908	Complex Lambertusweg					
<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>			
Gemonde	Sint-Michielsgestel		Noord-Brabant			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
St.Lambertusweg	122		5291 AD	Gemonde	Bij	
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>		
Sint Michielsgestel	D			3796		

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

BIJSCHUUR, in 1913 naar ontwerp van de architect Wolter te Riele gebouwd in vormen van de Overgangsarchitectuur. De vrijstaande schuur bevindt zich aan vormen van de Overgangsarchitectuur. De vrijstaande schuur bevindt zich aan de zuidwestelijke kant van de pastorie (onderdeel II) en diende vermoedelijk voor opslag van onder meer tuinbenodigdheden. Het voegwerk van de schuur is enkele jaren geleden bijgewerkt.

Omschrijving

Sober geornamenteerde schuur van n bouwlaag op rechthoekige grondslag met tuitgevels in schoon metselwerk onder een met verbeterde Hollandse pannen gedekt zadeldak. De nokas loopt noord-zuid. Op circa 1 meter hoogte is de schuur voorzien van een omlopende muizentandlijst. De tuitgevels zijn geornamenteerd met vlechtingen; de noordelijke gevel is voorzien van zes duivengaten. In de noordgevel is een recht gesloten dubbele opgeklampte houten poort geplaatst met een hanenkam aan de bovenzijde. De oostgevel heeft twee recht gesloten ingangen met houten klampdeuren.

Waardering

De bijschuur is van algemeen belang. De bijschuur heeft cultuurhistorische waarden als bijzondere uitdrukking van de geestelijke en typologische ontwikkeling van de pastorie in het algemeen. De bijschuur heeft architectuurhistorische waarden vanwege de toegepaste stijlelementen en vanwege de plaats die het gebouw inneemt binnen het oeuvre van de architect Wolter te Riele. De bijschuur heeft ensemblewaarden vanwege de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



functionele en historisch ruimtelijke samenhang met de pastorie.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Bijschuur